

La'ipepa Tufa 9: Ngaahi Fokotu'u ki Hono Fakatupulaki 'o e Ngaahi Fealēlea'aki Fakamaama 'i he Kulupu Īkí

Te tau lava lelei taha 'i he kalasi ko 'ení ke feako'aki 'iate kিতautolu 'i he ngaahi fepōtalanoa'aki faitotonu mo tau'atāinā. Na'e folofola 'a e 'Eikí, "Tuku ke lea pē ha toko taha, pea tuku ke fanongo kotoa pē ki he'ene ngaahi leá, koe'uhí, ka 'osi lea kotoa ke fakamāma'i kotoa pē, pea ke ma'u 'e he tangata kotoa pē 'a e faingamālie tatau" (Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 88:122). Fakakaukau ki he founga 'e lava ke tokoni ai e ngaahi fokotu'u ko 'ení.

Kamata'i 'e koe.

- Kapau ne 'ikai fokotu'utu'u, 'oku 'ikai ha taki fealēlea'aki, ko ia ai 'oku 'ikai fie ma'u ia ke ke tatali kae 'oua kuo tatakí 'e ha taha.
- Kapau 'okú ke fie lea, lea hake. Te ke lava 'o pehē, "Oku 'i ai ha'aku fakakaukau 'oku ou fie vahevahe."

Feinga ke potupotutatau ho'o kau ki he alēleá.

- 'Oku tau ako lelei tahá 'i he taimi 'oku tau fanongo ai ki he kau mēmipa kotoa 'o e kulupú, kae 'ikai ko ha toko taha pē pe toko ua.
- Kapau 'oku fakanatula pē ho'o tō'onga feohí mo fakatalanoá, kātaki 'o tokanga ke 'oua na'á ke ma'u kotoa e taimi fealea'akí pe talanoa 'o 'ikai ha faingamālie 'a e ni'ihí kehé.
- Kapau 'oku fakanatula pē ho'o fakalongolóngó mo 'ikai fa'a leá, kātaki 'o loto-to'a pea lea hake kae lava 'a e ni'ihí kehé 'o ako meiate koe. Tuku ki he tafa'akí 'a e fakakaukau ko ia 'oku 'ikai mahu'inga ho'o fakakaukau.

Tokanga ki he alēleá.

- Fetokoni'aki ke mou nofo ma'u 'i he tefitó kae 'oua 'e fakahehema ki he ngaahi me'a kehé pe koloa pē ke mou fakatahataha atu lolotonga e kalasí.
- Tokanga taha ki he ako fakatahá kae 'ikai hoha'a ki hono lipooti ki he toenga 'o e kalasí.
- Manatu'i ko e taha 'o e ngaahi taumu'a 'o e kalasi ko 'ení ke fakalahi ho'omou 'iló. 'Oku 'uhinga 'eni neongo 'oku mou 'i ha fanga ki'i kulupu iiki ka 'oku mahu'inga ke mou faka'aonga'i e ma'u'anga fakamatalá kae 'ikai ko hano vahevahe pē ho'omou ngaahi fakakaukau.

Loto-fakatōkilalo mo ako'i ngofua

- Fakakaukau pē te ke lava 'o ako meiate kinautolu 'i ho'o kulupú, peá ke loto-fiemālie ke liliu ho'o fakakaukau.
- Mahu'inga'ia ange 'i hono ako 'o e mo'oni kae 'ikai ko hono fakamo'oni'i ho'o poiní.

Anga'ofa.

- Tuku ke tatakí 'e he 'ofá ho'omou ngaahi fepōtalanoa'akí. Na'e fale'i 'e he 'Aposetolo ko Paulá e kau ākongá 'a Sisū Kalaisí ke nau lea 'aki "a e mo'oni 'i he 'ofá" ('Efesō 4:15).
- Manatu'i, 'i he taimi 'oku tau vahevahe ai 'etau ngaahi fehu'i, fakakaukau, ongó, mo e 'usíá, 'oku tau tu'u laveangofua ai. Faka'apa'apa'i mo toka'i e ngaahi fakakaukau 'a e ni'ihí kehé, tautautefito ki he taimi 'oku 'ikai ke ke tui tatau ai mo kinautolú.
- Hili hono vahevahe 'e he kakaí ha me'a, fakakaukau ke fakahaa'i ho'o hounga'ia mo'oni 'i he'enu loto-fiemālie ke leá. Te ke lava 'o lea 'aki ha me'a hangē ko e "Mālō ho'o vahevahé," "Na'e 'aonga 'aupito ia koe'uhí . . .," "Na'e te'eki ke u fakakaukau pehē ki ai," pe "Oku 'ikai ke u fakapapau'i pe 'oku ou tui ki ai, ka 'oku ou hounga'ia ke ako mei ho'o fakakaukau."